

SNEŽNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE ILIRSKA BISTRICA

LETO II. ♦ ŠTEVILKA 11

NOVEMBER 1963

CENA 20 DIN

O pripravah na skrajšani

delovni čas

Zadnje čase postaja vprašanje prehoda na skrajšani delovni čas izredno aktualno in postavlja pred naše gospodarske organizacije veliko in odgovorno nalogo.

Jugoslovansko gospodarstvo je v povojni dobi doseglo tako visoko stopnjo razvoja, da uvršča našo državo v industrijsko srednje razvite dežele. Tako hiter razvoj proizvodnih sil je omogočil, da so se istočasno razvijali in poglobljali tako družbeno socialistični odnosi kot sistem delavskega in družbenega samoupravljanja.

Razvoj vseh teh faktorjev daje osnovo, katera danes že omogoča prehod na skrajšani delovni čas t. j. od 48-urnega delovnega tedna na 42-urni.

Skrajšanje delovnega časa ima vsekakor večstranski pomen. Lahko računamo, da bo uredba 42-urnega delovnega tedna zmanjšala profesionalne bolezni in zboljšala zdravstveno stanje delavcev, da bo na voljo več prostega časa za odmor in rekreacijo ter da se bo s povečano psihofizično sposobnostjo povečala tudi produktivnost dela. Iz tega se torej da sklepati, da so že podani pogoji za prehod na skrajšani delovni čas in da to skrajšanje ne bo samo pospešilo humanizacijo dela, temveč bo povečana tudi proizvodnost dela.

Pri uvajanju skrajšanega delovnega dne seveda ne smemo izhajati iz stališča, da je stvar izključno tehnične narave in da se da izvršiti ta prehod brez večjih težav in kar pavšalno, z edinim namenom, da bomo zadovoljili zakonu, ki bo predvidoma izšel drugo leto. Predpogoj za prehod je vsekakor zagotovitev najmanj sedanjega nivoja in predvidenega tempa razvoja proizvodnje in produktivnosti dela ter zagotovitev sedanjega in primerne porasta osebnih dohodkov. Da se vse to zagotovi, so potrebne predhodne temeljite analize, ki bodo dokazale upravičenost posamezne gospodarske organizacije, da lahko preide na skrajšani delovni čas.

V tej smeri je potrebno ukreniti marsikaj. Predvsem je nujno, da vsaka posamezna gospodarska organizacija poišče vse še skrite neizkoriščene rezerve. Z aktivizacijo vseh teh rezerv bo odkrito in razčiščeno marsikatero vprašanje in odstranjena ovira, ki danes teži nemoten razvoj gospodarstva na sploh. Naštejmo samo nekaj rezerv, ki bi se morale aktivirati, če že ne takoj pa vsekakor ob prehodu na krajši delovni teden. Omenimo najprej viške delovne sile. Vsi smo si na jasnem, da danes ostajajo viški delovne sile, ki predstavljajo za podjetje določeno obremenitev z ozirom na njihovo neizkoriščenost. Ti viški se bodo dali elimi-

nirati prav z zmanjševanjem delovnega dne če upoštevamo, da bodo nastale določene potrebe po višji zaposlenosti.

Nadalje so izvršene delovne ure, ki jih mora vsak delovni človek opraviti mesečno 208. Ugotovljeno pa je, da te izvršene delovne ure znašajo le 180. Manjkajoče ure predstavljajo razne izostanke kot posledica raznih poškodb, bolovanj in drugih upravičenih in neupravičenih izostankov z dela. Če predpostavimo, da bo skrajšani delovni čas pozitivno vplival na pogoje dela in na delavca kot subjekt, bo to nova izdatna rezerva, ki bo pripomogla k povečanju proizvodnje in produktivnosti dela. Seveda se to stanje lahko vseeno izboljša pod pogojem izboljšanja higijensko-tehničnih mer in s poostrojitvijo discipline. Naslednji element, ki predstavlja neizkoriščen delovni čas je objektivnega značaja. Ta pomanjkljivost se odraža v izgubi časa zaradi ne dovolj proučene organizacije dela. Razlika med normalnim in efektivnim delovnim časom je namreč tolikšna, da bi samo z odpravo tega neizkoriščenega delovnega časa lahko že prešli od 8-urnega na 7-urni delovni dan.

Med ostale momente, ki danes vplivajo na pomanjkljivost v proizvodnji so še odnosi, ki v celoti znašajo do 1 uro in pol dnevno. Proučiti bi bilo potrebno, če so normalni odnosi pravilno razporejeni in če se ne zapravlja preveč časa za razne psihofiziološke potrebe. Prav tako po-

membno je vprašanje merjenja delovnega časa. Pri tem bi bilo potrebno posvetiti pozornost izpopolnjevanju sistema notranje organizacije dela predvsem v smislu boljšega merjenja individualnih in kolektivnih učinkov.

Nadaljnje pomembno vprašanje je razpored delovnega časa. Z ozirom na oddaljenost delovne sile od delovnega mesta nastajajo določene težave in je nujno potrebno proučiti če odgovarja delovni čas vsem pogojem, ki vplivajo na nemoten potek proizvodnje.

Poleg organizacijskih mer za povečanje izkoriščenosti osnovnih sredstev bodo delovni kolektivi morali posvetiti precej pozornosti rekonstrukcijam in racionalizacijam, ki so možne z večjimi ali manjšimi investicijskimi vlaganji.

Prehod na skrajšani delovni čas je torej izredno pomembna naloga s katero se morajo delovne organizacije resno spoprijeti. Problemi so veliki in predpogoj za prehod na 42-urni teden bo nujna predhodna analiza vseh faktorjev, ki bo pokazala na podlagi realnih pokazateljev upravi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PISMO IZ CENTRA ZA EVAKUIRANE SKOPSKO OTROKE V POREČU

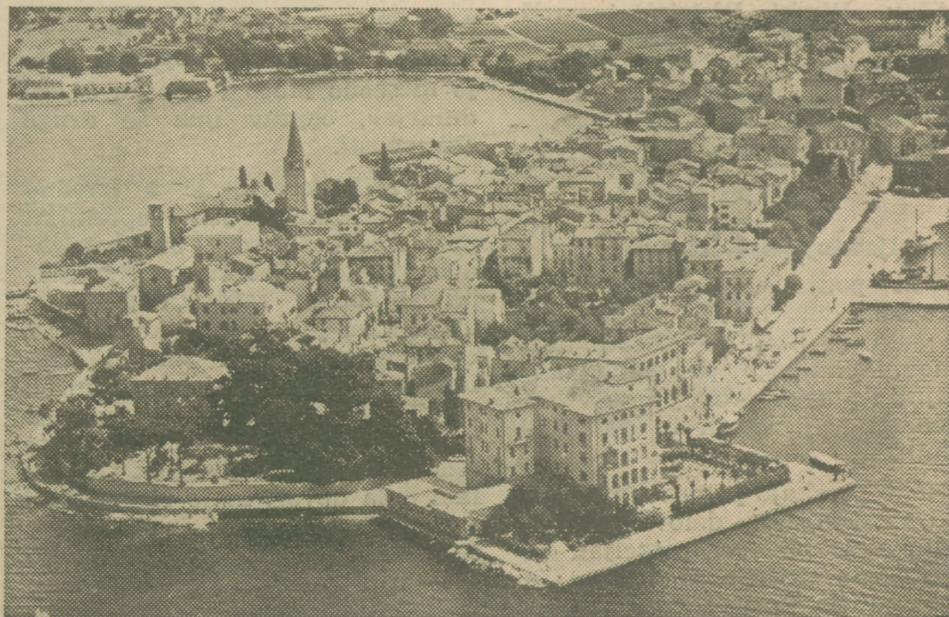
Občinskemu odboru Zveze prijateljev mladine, Ilirska Bistrica

Prijetno smo bili presenečeni, ko so obiskali predstavniki vašega društva našo skopsko mladino, ki je prav ta dan, 11. oktobra proslavljala svoj narodni praznik Ilinden. Žal nam je samo, da zaradi poznega časa niso mogli videti vseh naših varovancev. Prepričan sem, da bi se prav tako navezali nanje, kot smo se mi vsi, ki delamo z njimi.

Za vašo darila pa se v njihovem in v svojem lastnem imenu vam vsem kar najiskrenejše zahvaljujem.

V pričakovanju, da še kdaj obiščete naše Makedončke, vas vsi tovariško pozdravljamo.

Janko Černut,
upravnika Centra za evakuirane
skopske otroke v Poreču

Razglednica iz Poreča

Ob zaključku ljudskega posojila

Vpisovanje ljudskega posojila za obnovo in izgradnjo Skopja je zaključeno. Dosežena vsota posojila spričuje visoko zavest solidarnosti naših občanov do makedonskega ljudstva, ki je utrpelo tako veliko škodo.

Ljudsko posojilo je vpisalo pre-

ko pet tisoč občanov: delavcev, kmetov, obrtnikov in upokojenec ter ostalih prebivalcev. Vpisali so nad 42 milijonov dinarjev posojila.

Končni podatki o stanju vpisane posojila so naslednji:

Podjetja in organizacije iz skladov	din 6,050.000
1977 delavcev in uslužbencev	din 19,437.000
1248 kmetijskih proizvajalcev	din 3,779.000
682 ostalih vpisnikov	din 3,558.000
Skupaj	din 32,824.000

Z doseženim zneskom je bil prvotni predvideni plan presežen za 68 %.

Delavci in uslužbenci, ki niso imeli samostojnega vpisnega me-

sta na področju komune, pa so vpisali 9,265.000 dinarjev posojila.

Povprečje vpisanega posojila po posameznih vpisnih mestih je naslednje:

NAZIV VPISNEGA MESTA	Doseženo povprečje vpisnika
PODRUŽNICA NARODNE IN KOM. BANKE	13.414.—
OBČINSKA SKUPŠČINA IN SODIŠČE	10.835.—
TRANSPORT — obrat KIK	16.073.—
TRGOVSKO PODJETJE ILIRIJA	8.621.—
GOSTINSKO PODJETJE SOČA	7.339.—
TOVARNA »LESONIT«	10.503.—
TOVARNA »TOPOL«	6.974.—
KOMUNALNO PODJETJE KINO »SVOBODA«	8.179.—
ZDRAVSTVENI DOM in LEKARNA	14.500.—
PEKARNA »MLINOTEST«	13.285.—
OSNOVNA ŠOLA JELŠANE	12.143.—
OSNOVNA ŠOLA KUTEŽEVO	13.000.—
OSNOVNA ŠOLA KNEŽAK	14.370.—
OSNOVNA ŠOLA PREM	8.000.—
OSNOVNA ŠOLA ILIRSKA BISTRICA IN VRTEC	12.000.—
OSNOVNA ŠOLA PODGRAD	12.600.—
OSNOVNA ŠOLA PREGARJE	10.000.—
OBČ. KOMITE ZKS, SZDLJ, RKS, Obč. sind. svet itd.	20.000.—
DRUŠTVO UPOKOJENCEV, IL. BISTRICA, TRNOVO	3.676.—
KMETIJSKA ZADR. 4. JUNIJ — delavci in uslužb.	10.217.—
GOZDNI OBRAT KZ KNEŽAK	9.754.—
KIK ILIRSKA BISTRICA — delavci in uslužbenci	8.709.—
STAN. SKUPNOST — delavci in uslužbenci	6.794.—
IPLAS, Podgrad	10.000.—
JAVOR, BAČ	8.000.—
PRIMORJE	5.000.—
POŠTA	10.000.—
GG ILIRSKA BISTRICA	6.300.—

Za posojilo Skopju je ponudil svojo mesečno plačo

Slepi telefonist v tovarni Lesonit v Ilirski Bistrici, tovariš Franc Perovič, je v času vpiso-

vanja ljudskega posojila za obnovo in izgradnjo Skopja ponudil vpisni komisiji pri podjetju svojo mesečno plačo v znesku 30.000 dinarjev, čeprav ima še druge obveznosti.

Tovariš Perovič je z izredno velikim zanimanjem spremljal posledice katastrofe, ki je prizadela skopsko ljudstvo, saj je stalno spremljal radijska poročila. Tako nam je povedal, ko smo ga obiskali v njegovi pisarni telefonske centrale. Pokazal nam je še dnevnik dela, ki ga vodi za vse telefonske razgovore in ki ga tedensko odda v pisarno. Čeprav ima dela dovolj in je le-to dokaj naporno, pravi, da ima vendar še dovolj prostega časa, da lahko v pisarni telefonske centrale bere romane in zasleduje redna radijska poročila.

O PRIPRAVAH NA SKRAJŠANI DELOVNI ČAS

(Nadaljevanje s 1. strani)

čenost podjetja, da preide na skrajšani delovni čas. Ta analiza in sam prehod bo hkrati tudi osnovni predpogoj pri sestavi nadaljnjih planov proizvodnje v bodočnosti t. j. letnih in perspektivnih.

Kako potekajo priprave na prehod na skrajšani delovni čas pri naših delovnih organizacijah in do kakšne stopnje so analize že izvršene bo obravnavano v naslednji številki glasila. **H. D.**

Čeprav moramo dati vse priznanje našim delavcem in uslužbencem za pripravljenost, da pomagajo prizadetemu makedonskemu ljudstvu, kar so dokazali z visokim povprečjem vpisanega posojila, je vendar potrebno še posebej pohvaliti tiste kolektive, ki imajo nižje osebne dohodke, pa vendar njihovo povprečje vpisanega posojila ne zaostaja za povprečjem drugih kolektivov ali pa ga ponekod celo presega.

uničenja v minuli vojni. Podbežam sledijo Koritnice, Čelje, Ostrožno brdo, Mereče in ostale.

Priznanje moramo dati tudi upokojenecem, saj so vsi člani društva vpisali posojilo. Pri tem ima mnogo zaslug tudi požrtvovalni upokojenec Makarovič Emil, ki je zbiral vpise.

Značilna ugotovitev pri vpisu posojila je v tem, da je povsod prevladalo enotno mišljenje, da je posojilo humana akcija, ki jo

Tako je izgledala stavba socialnega zavarovanja drugi dan po potresu v Skopju

Med vasmi so se najbolj izkazale Podbeže, kjer so se vsi kmetovalci odzvali vpisu, čeprav se ta znana partizanska vas še do danes ni povsem opomogla od

je treba vsestransko podpreti.

Občinski odbor SZDL se vsem, ki so v tej akciji kakorkoli sodelovali, najtopleje zahvaljuje in jih tovariško pozdravlja.

Izdelan je predosnutek statuta podjetja Topol

Komisija za izdelavo statuta pri lesno-industrijskem podjetju Topol je končala svoje delo. Izdelani predosnutek je dan v prvi fazi v razpravo vsem obratovodjem, predsednikom sindikalnih podružnic, sekretarjem osnovnih organizacij, šefom oddelkov in ostalim predstavnikom družbenega samoupravljanja v podjetju. Razprava v prvi fazi naj bi trajala po predlogu komisije deset dni. Po končani razpravi v prvi fazi se bo ponovno sestala komisija in predlagala mnenja in pripombe, jih skušala vskladiti, nato pa bodo ta predosnutek razmnožili v tolikšnem številu, da ga bo lahko prejel sleherni član delovnega kolektiva. V drugi fazi razprav, ko bo razpravljali kolektiv, pa bodo ponovno zbrali vse predloge in pripombe, jih skušali vskladiti in nato dali osnutek v skupno razpravo delavskemu svetu in komisiji za izdelavo statuta. Predvidevajo, da se bo delavski svet sestel v drugi polovici meseca decembra in dokončno potrdil novo izdelani statut delovne organizacije, ki bo verjetno tudi eden od prvih statotov delovnih organizacij v naši komuni, sprejet že v letošnjem letu. Podjetje si navzlic dokaj slabi zasledbi potrebnega strokovnega kadra zelo prizadeva, da bi nado-

knadilo zamujeno in popravilo vse tisto, kar je pripeljalo podjetje pred nekaj leti v dokaj težak položaj.

O delu društva prijateljev mladine

V Tednu otroka, ki je bil od 6. — 13. oktobra, je občinska zveza prijateljev mladine poskrbela, da so se med našimi občani razpečavale spominske znamkice. Del izkupička je šel za pomoč skopskim otrokom v šolskem centru v Poreču, del pa je namenjen za potrebe naših društev prijateljev mladine. Občinska zveza je tudi poskrbela, da bo v najkrajšem času odprt klub za naše pionirje v prostorih vrtca. Tam bo nameščen televizor, poskrbljeno pa bo tudi za druge oblike vzgoje in zabave naše mladine.

Zveza prijateljev mladine bo v bodoče tesneje sodelovala s pionirsko organizacijo in s starši. Pred kratkim je izšla iz tiska večja naklada pravil zveze pionirjev. Potrebno bi bilo, da bi jo naši pionirski odredi naročili pri zvezi v čim večjem številu.

J. Š.

Razstava o delu in pomenu RK, ki jo je organiziral občinski odbor RKS Foto: J. Keuc

Tiho od nas ste odšli tovariši v noč — brez povratka

Pestro življenje, ki nam vsak dan prinaša nove skrbi, pa tudi nove uspehe, ki neprestano odpirajo nove probleme in nam nalaga nove naloge, teče, teče tako hitro mimo nas, da prekriva s svojo bujnostjo preteklost in nam komaj dopušča, da pomislimo na prihodnost.

Čas, ko odмира narava, čas zgodnjega mraka in sivih jesenskih megla pa nas vendar nehoti spominja na zakonitost življenja, na večni ritem, v katerem utripa življenje in smrt.

Ob takem času se globlje zavemo, da mi, živeča generacija pravzaprav le nadaljujemo delo tistih, ki so bili pred nami in da nas z njimi — čeprav jih ni več med nami — vežejo tisočere vezi.

Na Dan mrtvih obiskujemo poslednje domove svojcev, postojimo za hip pred gomilo, okrašeno s poslednjimi jesenskimi rožami, podobe iz preteklosti nam vzbudijo misel na minljivost vse-

ga, kar živi, toda življenje nas že v naslednjem trenutku z nepremagljivo silo vklene zopet v svoj tok.

Na Dan mrtvih obiskujemo tudi grobnice in spomenike tistih, ki so nam še posebej dragi, grobove tistih, ki jim ni bilo dano, da bi njih življenje teklo in se izteklo po naravni poti, ne tako boleče, kakor je prenehalo njihovo, ko so padli kakor pade posekano drevo v najlepši rasti, mladi in v najlepši dobi svojega življenja, ko je bilo še toliko lepih dni pred njimi... Nepregledna vrsta jih je. Kako drago smo odkupili naš čas! Zato vas ne bomo pozabili, vas, ki ležite raztreseni po vsej naši zemlji in vas, ki nimate niti gomile, da bi položili nanjo šopek jesenskih cvetov. Toda vsi, prav vsi imate košček našega srca, živ trenutek našega spomina. Vaš duh je v našem delu in glejte, iz vaših žrtev cveto najlepši cvetovi naših dni!

V Poreču pri skopskih otrocih

11. oktobra proslavljajo Makedonci svoj narodni praznik — »Ilinden«. V Poreču — centru evakuiranih otrok iz Skopja — so ga mali Makedončki proslavljali skupaj z otroki iz Poreča. Ta dan smo jih obiskali.

Bil je Teden otroka. Nesli smo jim darila — šolske potrebščine in nekaj iger za razvedrilo, kar sta jim poklonila Obč. odbor RK in ZPM. Dobili smo pismo v katerem se upravnik doma skupaj

s svojimi varovanci zahvaljuje.

Pod patronanco Slovencev so v Poreču zbrani otroci iz Skopja, ki so bili prej po raznih domovih Slovenije, v Postojni, v Novem mestu, Celju na Vranskem, Jesenicah, v Ljubljani, Mariboru, Brežicah in na Debelem rtiču. Združili so se zato, da bi nadaljevali šolo, ki naj bi bila takšna, kakršna je bila ona v Skopju, ki je ni več.

Tu so otroci stari od 6 do 15 let. Vsi hodijo v šolo, razen štiri, ki so premladi. Trenutno jih

Krvodajalci — hvala vam za danes in za vedno!

6. oktober je bil dan, ko smo se v naši občini zahvalili tistim, ki so ohranili mnogim življenje. V znak priznanja in v zahvalo za

ljenje. Hvala vam za danes in za vedno! V srcu čutimo nekaj lepega, kar ne znamo izraziti z besedami...«

Predsednik skupščine čestita odlikovancem za pet in večkratno odajo krvi ter jim podeljuje značke Foto: J. Keuc

darovano kri so dobili nekateri zlate, nekateri pa srebrne značke. Ogledali so si tudi razstavo o raznih dejavnostih RK. Naši naj-

Kar čutijo, so povedali tudi s pesmijo. Privrela je iz duš mladih pevcev ilirskobistriškega otroškega in mladinskega zbora. Po-

Odlikovanci - krvodajalci, ki so prejeli srebrne in zlate značke Foto: J. Keuc

mlajši so jim priredili kulturni program. Pa naj govorijo sami: »Podmladkarji in mladi člani RK pozdravljajo vas, krvodajalce! Vemo, da vaša kri rešuje živ-

trdili so svoja občutja z lepimi deklamacijami. In kdo ve, če ni morda tudi v njih samih vzklika di jaz dal kri...«

F. F.

otroke v Poreču, jim skupaj z vzgojitelji, ki jih je še premalo, nadomešča starše. Rekel je: »Rad jih imam, navezal sem se nanje in če bi bilo še tako hudo, jih ne bi pustil.«

In otroci — kakšni so? Resni preveč resni. Lepi so — temnih las in polti ter črnih, globokih oči. Mnogi so za vedno iztrgani iz svojih družin. Dobili so mesto v novi družini, kjer so deležni mnogo ljubezni.

F. F.

»SNEŽNIK«

Tovariš Janko Černut, upravnik centra za evakuirane skopske

V Podgradu za poživitev kulturne dejavnosti

V slogi je moč, pravi stari slovenski pregovor. Tako se je zgodilo pri ureditvi male dvorane družbenih organizacij v Podgradu. V stavbi nekdanjega narodnega doma, ki stoji v središču vasi, je bila velika soba vsa razdeljena, tako da je bilo človeka prav strah pogledati vanjo.

Na pobudo krajevnega vodstva SZDL Podgrad in s pičlimi finančnimi sredstvi, ki jih je dal na razpolago občinski odbor SZDL, se je začelo z delom; na pomoč so pristopile še ostale organizacije, kakor društvo Partizan, Gasilsko društvo, mladina pa je bila še posebno prizadevna pri urejevanju prostora saj bo imela v dvorani lepo priložnost za delo in kulturno zabavo. Hvaležni pa smo tudi kolektivu tovarne Leso-

nita iz Il. Bistrice, ki nam je z velikim razumevanjem podaril 1,30 m³ lesenitnih plošč, s katerimi smo prekrili pod.

S poznejšimi finančnimi sredstvi, ki nam jih je dodelil Svet za kulturo, pa smo nabavili 50 stolov in z njimi opremili prostor. Kupili smo tudi zavese, tako da bo prostor res prijeten. V njem bomo imeli lahko sestanke in kulturne prireditve. Televizijski aparat, last sindikalne po-

družnice Iplasa bo služil za razvedrilo v zimskih večerih, marsikateremu občanu.

Začetek je dober, temelji so tudi zazidanni, zdaj pa naprej z delom!

Zbranim zastopnikom vseh organizacij se je na sestanku 24. 9. 1963 zahvalil za pomoč pri delu tov. Božič Rudi, predsednik krajevnega odbora SZDL.

Končno imamo svoj kotiček. Se-

daj bomo lahko razvili kulturno prosvetno dejavnost, saj imamo nekaj ljudi, ki bi pri tem lahko sodelovali.

Nekaj pa leži vsem podgrajčanom na srcu. Že več kakor leto dni spi naša godba na pihala. Godbeniki imajo dobro voljo, toda primerne osebe za vodstvo godbe ne moremo najti. Podobno je tudi s pevskim zborom. Želeli bi pomoči iz Ilirske Bistrice, kjer uspešno deluje Kulturni center, ki ima prav to nalogo, da pospešuje kulturno prosvetno dejavnost v občini.

Jože Mavrič

Ali bo vas Zajelšje dobila javno razsvetlavo?

Pred kratkim smo obiskali tudi vas Zajelšje, kjer smo malo

pokramljali s prebivalci vasi, ki so nam nanizali številne vaške probleme, s katerimi se srečava-jo že vrsto let. Pripovedovali so nam, da so že na številnih vaških sestankih razpravljali o nujnosti ureditve javne razsvetljave na vasi. Predstavniki občinske skupščine in drugih političnih organizacij, ki so se te razprav tudi udeležili, so obljubili, da bo tudi vas Zajelšje v kaj kratkem času dobila javno razsvetlavo, toda od vsega tega še do danes ni ničesar. Zato se upravičeno sprašujejo, ali bodo dobili to, kar jim je bilo obljubljeno in kar jim je tudi potrebno. Aktivisti, ki obiskujejo to znano partizansko vasico bodo o tem verjetno vedeli kaj več povedati. Nič manj potrebna ni napeljava trifaznega električnega toka, ki bi vasi nedvomno koristil, saj je tu veliko pomanjkanje delovne sile in bi si z napeljavo trifaznega električnega toka marsikdo nabavil potreben električni motor, ki bi mu olajšal delo. Povedali so nam tudi, da so v vasi nabavili že tri električne motorje, ki pa za zdaj stojijo še neizkoriščeni in čakajo na čas, ko jih bodo lahko stavili v pogon.

Veliko so nam povedali še iz časa NOB in o številnih žrtvah, ki jih je imela vas. Zato menijo, da naj bi tudi vas Zajelšje dobila spomenik vsem tistim, ki so žrtvovali svoja življenja v času NOB.

Ustanovili so sekcijo turističnega društva

Na nedeljskem sestanku v Podgradu, ki je bil sklican na predlog občinskega turističnega društva Ilirska Bistrica, so ustanovili sekcijo turističnega društva. Zbranim na ustanovnem sestanku sekcije je spregovoril nekaj besed o pomenu in delu turistične sekcije v Podgradu tajnik ilirskobistriškega turističnega društva, tov. Marijan Lakota. Ko je govoril o doseženih uspehih letošnje turistične sezone, je dejal, da je bila le-ta ena od najuspešnejših v zadnjih letih, navzlic vsem pomanjkljivostim, ki so jih nedvomno dokaj močno občutili

Tehnična vzgoja si uspešno utira pot v naše šole. Slika kaže del razstavljenih predmetov v osnovni šoli Knežak ob koncu šol. leta 1962/63. V letošnjem letu imajo pionirji te šole še lepše in obširnejše načrte

Mesec november- mesec boja proti alkoholizmu

Prav gotovo je alkoholizem še vedno družbeni problem, ki ga je treba proučevati in ukrepati vse potrebno, da bi zmanjšali in odpravili njegove škodljive posledice bodisi v zdravstvenem ali v socialnem pogledu. Svoj delež pri izpolnjevanju programa morajo prispevati vse družbeno politične organizacije in vsa javnost in ne moremo prepustiti celotno breme boja proti temu družbenemu zlu le organizaciji RK.

Ni dovolj, da samo registriramo kronične pivce in omejimo svoje delovanje na njih zdravljenje in njih osebne probleme. Bolj važno je, da analiziramo vzroke, ki so dovedli do takega stanja in skušamo tam zastaviti svoje sile. Odpravljanje vzrokov, ki so dovedli do alkoholizma ter vzgojno vplivanje na osebe, ki so zapadle tej škodljivi razvadi ter delo z ljudmi, ki živijo v neposrednem stiku z alkoholiki — vse to so važne družbene naloge. Toda boj proti alkoholizmu mora biti še širši. Izredno pomembno je zdravstveno prosvetljevanje mladine in odraslih, propagiranje načel mentalne higijene ter pospeševanje vseh tistih dejavnosti, ki pomagajo razvijati v mladem človeku pozitivne navade in lastnosti. Pri tem mislimo predvsem na telesno vzgojo in šport, taborništvo, kulturno-prosvetno delo, planinstvo itd.

J. Š.

Takemu pionirju vsa čast

Strašna nesreča, ki je prizadela Skopje in njene grozotne posledice so odjeknile tudi v srcih naših pionirjev.

Ceprav nimajo svojih zasluzkov, so sklenili pomagati skopskim pionirjem. Povsod je v teku akcija Pomladkarjev RK pri zbiranju učil za skopske otroke.

Učenec IV. razreda osnovne šole na Premu, MILČE ŠPILAR, se je še posebno izkazal. Iz hranilnika je vzel 10.000 din in jih dal za posojilo za obnovo Skopja.

Vprašali smo učenca, kaj ga je napotilo k temu. Samozavestno in odločno je odgovoril:

»Ves svet je poslal pomoč. Kako je ne bomo nudili mi, ki živimo v skupni domovini?«

Ta učenec naj bo vzgled naše nove generacije. S.

Govorili so hkrati še o izdelavi skupnega programa razvoja turizma ilirskobistriškega področja. Sklenili so, da bodo izdelali skupni program do prve polovice meseca novembra in ga dali v javno razpravo, ki naj bi ga z morebitnimi predlogi še dopolnilo.

Turizem postaja ena od zelo važnih gospodarskih panog naše občine in mogoče ne bi bilo odveč ustanoviti take sekcije tudi v ostalih večjih centrih naše občine, kot na primer v Jelšanah, na Premu in Knežaku, centralnemu turističnemu društvu v Ilirski Bistrici pa dodeliti večja denarna sredstva za delo in propagando.

Glasilo SNEŽNIK izhaja enkrat mesečno. Izdaja ga občinski odbor SZDL Ilirska Bistrica — urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Jože Keuc, člani uredništva: Franc Munih, Tone Gustinčič, Lado Škrlič, Iv. Šuštar, Lavrenčič Mirka, Milko Prime in Danilo Gerč. Tehnični urednik: Janko Novak. Tisk: Tiskarna ČZP »Kočevski tisk« — Kočevje. Letna naročnina 240 dinarjev. Tekoči račun pri NB v Ilir. Bistrici številka 602-12-3-101. Rokopisov in risb ne vračamo.

Tudi na Premu so gasilci prizadevni

Na željo gasilcev Prema in v sodelovanju z vaščani, predvsem pa z mladino, si je gasilska deseterina ob podpori Gasilskega društva iz Ilirske Bistrice lepo uredila svoj kotiček in orodjarno, v kateri hranijo gasilsko orodje. Deseterina je lepo opremljena s potrebnimi oblekami, motoriko, cevmi in drugim potrebnim orodjem, ter tako usposobljena, da lahko nastopi, če bo potrebno na Premu in v drugih vaseh.

Gasilsko društvo Ilirska Bistrica je tej deseterini, ki je sestavni del društva, prispevalo v raznem

materialu nad 200.000 din.

Dne 19. 10. 1963 je desetina slavnostno proglasila dolgo pričakovan kotiček za svojega. Tej skromni, toda nad vse lepi slavnosti so poleg gasilske deseterine prisostvovali tudi drugi vaščani, predvsem pa mladinci. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki občinske gasilske zveze in gasilskega društva iz Il. Bistrice.

Tov. Slavoj Kregar, znani dolgoletni požrtvovalni gasilec, je v imenu GD nagovoril navzoče in poudaril, da je desetina gasilcev s Prema zares požrtvovalna in

delovna. Zaželel ji je veliko uspehov pri delu in se posebno zahvalil gasilcu tov. Kirnu za trud, ki ga je le-ta imel pri urejanju kotička. Tov. Kirnu je bila podeljena skromna nagrada za njegovo delo.

Med tovariškim razgovorom so

Premčani izrazili željo, da bi v zimskem času imeli več vaj in se usposobili za izvrševanje svoje dolžnosti. Želja njih je tudi ta, da bi se kuitarno vzgajali, predvsem pa bi radi pridobili televizijski aparat, ki bi ga namestili v dvorani gradu, v kateri je prostora za vse gledalce. Pobude, ki so jih na tej slavnosti podali, so hvale vredne, zato želimo, da bi se čimprej uresničile. T. G.

BRIGADIRJI V SUŠAKU

Da, skoraj upravičeno jih tako imenujemo. Te prijazne vasice na gričku niti ne opaziš s ceste in popotniku, ki gre prvič tu mimo, se zdi, da je tu le nekaj samotnih kmetij ob cesti. Šele ko pri prvem križišču zaviješ v vas, se kot na dlani pokažejo hiša za hišo, vmes pa vrtovi, katerih listje že dobiva jesenske barve.

In ravno tu, kjer se cesta odcepi v vas, so se že večkrat zbrali mladinci in resni možje s krampi in lopatami. Ko sem jih nekaj trenutkov opazoval, kako so neumorno vihteli krampe, prenašali kamenje in zidali nasip, je stopil k meni zagorel in nasmejan delavec ter mi pričel pripovedovati kaj jih je zvalilo v takem številu na skupno delovišče.

»Nedelja je in imamo več časa, med tednom delamo bolj malo, ker ljudje delajo v raznih izmenah,« mi je pojasnjeval organizator dela Tone Šlosar.

»Razširili bomo del poti za tri metre, da bo rajši prihajal avtobus v vas, saj do sedaj ni imel niti kje obračati in je moral voziti precej naprej, da je lahko obrnil.« mi je prijazno razlagal živahen možakar.

Dan za dnem se tu na križišču zbirajo delavci Sušaćani, da bi čimprej opravili svojo nalogo in si uredili avtobusno postajališče. Nasmejani hodijo na delo in z dela, saj vedo, da bo potem njihova vasica še bolj prijazna. In ne samo to! Otroci, ki se vozijo v Jelšane in delavci, ki jih je vsak dan več, bodo počakali avtobus kar v domači vasi, ne da bi jim bilo treba hoditi v 2 km oddaljene Novokračine. To pa je že nekaj!

Z enotno akcijo in dobro organizacijo jim bo vse uspelo. Ali niso vredni posnemanja?

Stane Stemberger

IZ PODGRADA

Menda ni številke Snežnika, v kateri ne bi obravnavali naš turizem in gostinstvo, navadno z bolj kritičnim pogledom. No, da

liteta povsem zadovoljiva. No, če ne bi kdo verjel domačinu, pa ga bodo o tem prepričale že štiri polne knjige vpisov za goste, pre-

Motiv iz Podgrada

ne bo ta številka izjema, ne bomo opustili te tradicije in bomo to pot povedali nekaj o gostinstvu v Podgradi, pravzaprav o znani restavraciji »Pri Acotu«. Prav gotovo bo marsikateri občan, ki je obiskal ta lokal, pri-trdil mnenju, da je postrežba v njem solidna, izbira bogata, kva-

težno tujcev, ki se vsi kakor po dogovoru strinjajo v pohvalni sodbi o tem lokalni. Iz vseh vetrov so bili gostje, ki so se vpisovali: Nemci, Italijani, Avstrijci, gostje iz ostalih naših republik; zasledili smo celo Indijca! Prostor nam ne dopušča, da bi navedli mnogih več ali manj duho-

Objavljamo seznam novih naročnikov za november 63

Pecman Anton, 2425 Lebel St. Sudburgh Ont Canada; Jakob Dodič 291 1/2 Bessie St. Sudburgh Ont Canada; »GRADNJE« Postojna Gradbišče Ilirska Bistrica; Klemenc Koviljka, Medvode 114, Medvode; Baša Drago, V. P. 6975/67 Beograd; Brnetič Nada, Jasen 33, Il. Bistrica; Zidar Alojz, Letoviška 2, Koper; Antonia Škerlj 3601 So. Cherokee st. Engluwood Colorado USA; Stanly Škrlj 869 East 207 th Street Cleveland 19 Ohio USA; Jeny Zakrajsek 30124 Thomas St. Uilowich Ohio USA; Neža Mauzer, Breg 22, Ljubljana; Pavšek Konrad, Cankarjeva 11, Ilirska Bistrica; Čekada Franc, V. P. 8576-14 D Mostar; Joseph Brane 12330 Reindeer Avenue Garfield Hts. 25 Ohio USA; Matt Nemeč 885 E. 236 th St. Cleveland 23 Ohio; Matko Alojzija, Rijeka, ul. Božo Vidas 217/1; Novak Stanko, V. P. 8440/15, Vranje, Srbija; Čekada Ana, Dolenje 16, pošta Jelšane; Smaila Mirka, Dolenje 35, Jelšane; Stopar Lenka, Dolenje 20, Jelšane; Valenčič Radenka, Dolenje 60, Jelšane; Kaluža Jožica, Dolenje 49; Valenčič Marta, Dolenje 55, Jelšane; Kaluža Emica, Dolenje 62, Jelšane; Hrvatina Majda, Dolenje 12, Jelšane; Klarič Nada, Dolenje 46, Jelšane; Iskra Danilo, Dolenje 54, Jelšane; Čekada Esti, Dolenje 2, Jelšane; Čekada Drago, Dolenje 57, Jelšane; Brozič Anka, Dolenje 28, Jelšane; Iskra Sonja, Dolenje 40, Jelšane; Klarič Milan, Dolenje 44, Jelšane; Saftič Toni, Dolenje 19,

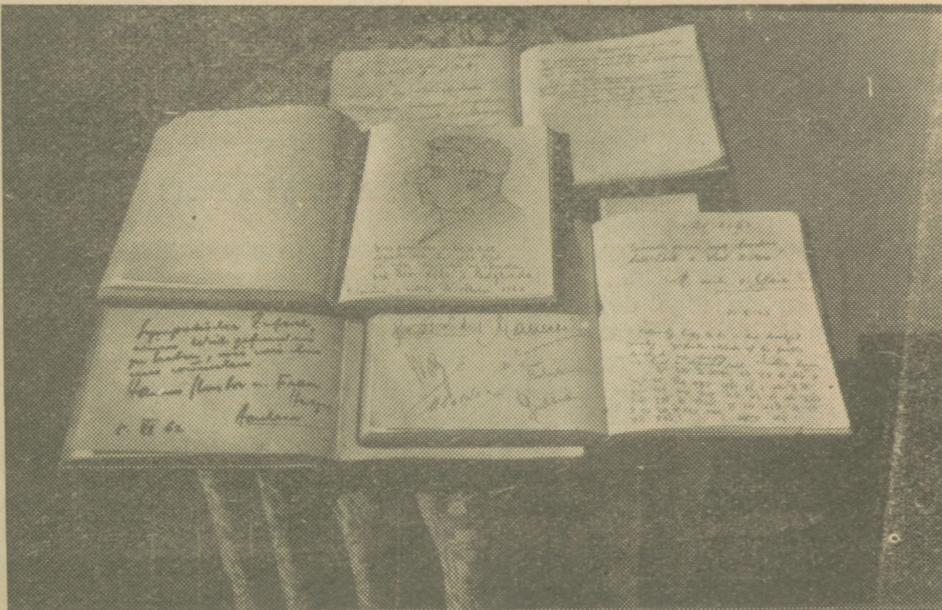
Jelšane; Tomšič Karlo, Dolenje 5, Jelšane; Saftič Lorka, Dolenje 23, pošta Jelšane; Kinkela Amalija, Jelšane 23, Jelšane; Brozina Grozdana, Jelšanen 26, Jelšane; Frol Jelka, Jelšane 13, Jelšane; Brozina Valter, Jelšane 17, Jelšane; Žuštovič Nives, Jelšane 50, Jelšane; Štunf Anica, Jelšane 28, Jelšane; Mužica Ljubo, Jelšane 70, Jelšane; Komen Joža, Jelšane 71, Jelšane; Udovič Joško, Jelšane 47, Jelšane; Frol Danilo, Jelšane 33, Jelšane; Udovič Alber, Jelšane 47, Jelšane; Čekada Marija, Jelšane 20, Jelšane; Ujčič Lenka, Jelšane 39, Jelšane; Grlj Robert, Jelšane 76, Jelšane; Stopar Ciril, Jelšane 2, Jelšane; Frol Boris, Jelšane 40, Jelšane; Štunf Dragec, Jelšane 15, Jelšane; Udovič Franko, Jelšane 14, Jelšane; Kranjc Boža, Jelšane 10, Jelšane; Brožič Martina, Jelšane 54, Jelšane; Surina Silva, Novokračine 14, Jelšane; Hrabar Radica, Novokračine 1, Jelšane; Kalčič Zorka, Novokračine 59, Jelšane; Iskra Savina, Novokračine 36, Jelšane; Maljevac Ivan, Novokračine 6, Jelšane; Rutar Stanko, Novokračine 49, Jelšane; Valenčič Vida, Nova vas 2, Jelšane; Marinac Marija, Novokračine 33, Jelšane; Maljevac Anica, Novokračine 5, Jelšane; Kalčič Vera, Fabci 3, Jelšane; Štemberger Ivan, Novokračine 17, Jelšane; Rutar Ivan, Novokračine 4, Jelšane; Šlosar Stanko, Novokračine 45, Jelšane; Suštar Marija, Novokračine 58, Jelšane; Štemberger Jožica, Novokračine 7, Jelšane.

vitih izjav o prijaznosti gostilničarja in ostalega osebja in o nad vse dobri postrežbi. Nešteti končujejo svoj vpis s pripombo: Na svidenje! Med številnimi vpisi nam je posebno ostal v spominu vpis nekega gosta iz Nemčije, ki pravi takole:

Gostoljubnost med ljudmi je

najboljše zagotovilo za ohranitev miru na svetu!

Mislimo, da so take in številne druge sodbe koristne za naš turizem in gostinstvo; vse to pa smo napisali tudi zato, ker bi se morda marsikateri gostinski obrat ob tem primeru lahko naučil česa dobrega in koristnega.

Vpisne knjige gostov v restavraciji »Pri Acotu« v Podgradi

Snežnikovi pravni nasveti

Z. T. Vprašanje:

Koliko obdelovalne zemlje lahko pridobi dedič z dedovanjem?

Odgovor:

Pri nas je z zakonom določena velikost kmetijskega zemljišča, ki ne sme presežati 10 ha obdelovalne zemlje. Tudi zakon o dedovanju določa, da se z dedovanjem ne sme prekoračiti z zakonom določena velikost kmetijskega zemljišča.

V primeru, da podedovano zemljišče skupaj z dedičevim zemljiščem presega 10 ha obdelovalne zemlje, postane presežek zemljišča splošno ljudsko premoženje. Dedič pa ima v takem primeru izbirati, katere parcele izmed svojih in podedovanih bo zadržal zase, katere pa bo proti odškodnini po veljavni predpisih odstopil splošnemu ljudskemu premoženju.

Dedič, ki ni kmetovalec in svojega zemljišča ne obdeluje sam, sme ob enakih pogojih kot kmetovalec pridobiti največ do 3 ha obdelovalne zemlje.

H. L. Vprašanje:

V podjetju sem bil zaposlen 17 let. Zaradi ukinitve delovnega mesta pa mi je bila dana odpoved. Ali imam pravico do odpravnine?

Odgovor:

Delavec, ki je bil zaposlen nepretrgano nad 15 let pri isti gospodarski organizaciji ali pa nad 20 let v presledkih, pa mu je bila dana odpoved, ima pravico do odpravnine, ki znaša 4-mesečni znesek osebnega dohodka. Kot mesečni osebni dohodek pa se vzame povprečje osebnega dohodka zadnjih treh mesecev.

Č. S. Vprašanje:

Stara sem 39 let in sem ves čas s svojim delom pomagala staršem na posestvu. Po očetovi smrti pa moja dva brata zahtevata, da prejmeta enake deleže kot jaz.

Odgovor:

Zapustnikovi potomci, ki so z njim skupaj živeli in mu s svojim delom, zaslužkom ali kako drugače pomagali pri pridobivanju, imajo pravico zahtevati, da se jim izloči iz zapuščine del, ki ustreza njihovem prispevku k povečanju vrednosti zapustnikovega premoženja. Del premoženja, ki se tako izloči, ne spada v zapuščino in do tega dela ostali dediči nimajo nobene pravice. Seveda pa bo v postopku nujno dokazovati na tak način vloženo delo, zaslužek ali kaj takega.

Š. M. Vprašanje:

Svojemu sinu sem z izročilno pogodbo izročila svoje posestvo, pridržala pa sem si pravico do smrtnega uživanja ene sobe in preužitek. Potem, ko se je sin poročil, pa s D med njim in me-

noj nastali prepiri, tako da bi želela izročilno pogodbo preklicati?

Odgovor:

Izročilno pogodbo se lahko ob vsakem času razveljavi ali spremeni z obojestranskim pristanikom. V vašem primeru pa to verjetno ne bo možno. Ena stranka pa lahko razveljavi izročilno pogodbo tedaj, če je postalo skupno življenje neznosno, ali če druga stranka ne izpolnjuje svoje, iz pogodbe izhajajoče obveznosti.

J. F. Vprašanje:

Bil sem dalj časa zaposlen že pred vojno, pa nimam delovne dobe vpisane v delovno knjižico, ker o tem nimam nobenih listinskih dokazil. Kako bi mogel vpisati delovno dobo izpred vojne v delovno knjižico?

Odgovor:

Brez listinskih dokazil lahko opravi s posebnim postopkom ugotovitev občinska komisija za ugotovitev delovne in posebne dobe. V tem postopku lahko predlagatelj dokazuje čas, ki ga je prebil v delovnem razmerju, z vsemi možnimi dokaznimi sredstvi, kot so priče, izjava delodajalca itd.

Potem, ko komisija ugotovi za konkretni primer delovno dobo, se na podlagi odločbe komisije izvrši vpis delovne dobe v delovno knjižico.

Kadar odloča omenjena komisija o zahtevi za ugotovitev časa udeležbe v NOB ali o aktivnem sodelovanju v NOB, mora komisija predhodno zahtevati mnenje združenja borcev NOV tiste občine, v kateri je predlagatelj v času vojne aktivno in organizirano delal.

Take pravnomočne odločbe in vpisi v delovni knjižici na podlagi takih odločb, so za Zavod za socialno zavarovanje obvezni.

Zavod za socialno zavarovanje pa je pristojen za reševanje ob priznanju delovne dobe ali posebne delovne dobe v primeru, če je bila že vložena zahteva za priznanje osebne ali družinske pokojnine, pa zavarovanec nima delovne knjižice, ali pa nima v delovni knjižici vpisane vse delovne dobe.

Zavod za socialno zavarovanje ugotavlja delovno in posebno delovno dobo s pomočjo predlaganih prič ali pa po drugih dokaznih sredstvih.

M. A. Vprašanje:

Ali se prizna v delovno dobo za pridobitev letnega dopusta čas brezposelnosti, če se dobiva o-skrbnina?

Odgovor:

Čas, ko je delavcu začasno prenehalo delovno razmerje, se ne glede na to, ali ima pravico do denarnega nadomestila ali ne, ne šteje v delovno dobo za letni dopust, kakor tudi ne za ostale pravice iz delovnega razmerja ali iz socialnega zavarovanja, ki so vezane na določeno dobo.

B. J. Vprašanje:

Kdaj gospodarska organizacija delavcu ne more odpovedati delovnega razmerja?

Odgovor:

a) Medtem, ko je bolan, na bolezenskem dopustu, okrevanju ali letnem dopustu,

b) v nosečnosti in materi z otrokom do 8 mesecev starosti,

c) medtem ko je na orožnih vajah ali pri vojnih, da odsluži vojaški rok do treh mesecev,

d) dokler mu traja mandat odbornika ali ljudskega poslanca v zboru delovnih skupnosti,

e) dokler mu traja mandat odbornika ali ljudskega poslanca v splošnem zboru,

f) dokler je na strokovnem izpopolnjevanju ali specializaciji,

g) medtem ko je odstranjen z dela, ali ko teče zoper njega disciplinski postopek,

h) medtem ko dela na mladinski delovni akciji.

Prometne in druge nesreče

■ ZARADI PREKRATKE VARNOSTNE RAZDALJE PRIŠLO DO NESREČE

Dne 20. 9. 1963 ob 17. uri so vozili v koloni vozniki osebnih avtomobilov RI-10-95 Stitič Daniel, TBB-W-777-D Werner Mühlahans in LJ-13-39 Verbič Vid. Zaradi prekratke varnostne razdalje sta se zadaj vozeča zaletela v prednjo vozilo RI-10-95, ko je voznik tega ustavil pravilno na skrajni desni strani. Do nesreče je prišlo v vasi Topolc. Na vozilih je bila večja materialna škoda. Človeških poškodb na srečo ni bilo.

■ NEPREVIDNO PREHITEVAL AVTOBUS

Dne 30. 9. 1963 ob 12.55 je voznik tovor. avtomobila KP-13-60, Pugelj Stanislav, neprevidno prehiteval avtobus v vasi Vrbiča v času, ko so izstopali potniki. Ko je tako neprevidno vozil mimo, mu je iznenada izpred avtobusa skočil otrok, da bi prečkal cesto. Na srečo se je otrok odbil od vozečega vozila in obležal na cesti tik zadnjih desnih koles tovorne prikolice. Otrok — Gržina Vera — je dobila težje telesne poškodbe in bila prepeljana v izolsko bolnišnico.

DVE DOMAČI

»Vrag naj vzame tako enakopravnost!«

»Milan, zakaj se pa jeziš?«

»Kaj se ne bi jezil, ko pa v naši občini ni enakopravnosti.«

»Kako da ne, Milan?«

»Ali je to kakšna enakopravnost? Od Pivke do Kilovč so kar trije predori, od Kilovč do Ilirske Bistrice pa ni niti enega!«

»P-p-pr-prosim, d-dva d-deci č-č-č-čr-čr-čr..... p-pa d-dajte b-belega s-saj je vse-e-eno.«

Vajenec P. B.:

Prosim Vas, da mi odgovorite ali je podjetje dolžno plačevati dom za vajenca, ko se le-ta nahaja v šoli in stanuje v domu.

To bi rad vedel zaradi tega, ker mi podjetje ne plačuje vzdrževalnine v internatu sedaj, ko se nahajam v šoli. Prvo in drugo leto mi je plačevalo, letos pa mi ne.

Povprašal sem druge vajence, kako je pri njih in so mi ti povedali, da jim podjetje plačuje vzdrževalnino v domu.

ODGOVOR:

Veljavni predpisi ne nalagajo podjetjem, da bi bila dolžna plačevati vajencem učnino. Vajenec mora v času šolanja prejemati vajeniško nagrado, vprašanje plačevanja učnine pa se uredi ob sklenitvi učne pogodbe. V kolikor podjetje ne pristane na plačevanje učnine, starši vajenca pa ne zmorejo stroškov, tedaj naj se tak vajenec obrne na upravni organ občine ali pa na okrajno gospodarsko zbornico, da mu zagotovi denarna sredstva za učnino.

■ NEPREVIDNA KOLESARKA PREČKALA CESTO PRED VOZEČIM AVTOBUSOM

Dne 7. 10. 1963 ob 14.30 je vozil po Vojkovem drevoredu voznik avtobusa KP-2246, Murovac Emil. Nenadoma se je od železniškega skladišča pripeljala na cesto, ne da bi se pričala, če je ta prosta, kolesarka Štemberger Mirka iz Zarečice 5. Voznik avtobusa je uspešno zaviral in krenil v levo, da bi se ji izognil, kar pa mu ni uspelo in je kolesarko zadel s prednjo levo stranjo, da je kolesarka padla po cesti. Kolesarka je dobila hude poškodbe in je bila v kritičnem stanju prepeljana v reško bolnišnico.

■ ZARADI TEHNIČNE OKVARE PRIŠLO DO NESREČE

Dne 10. 10. 1963 ob 00.01 je voznik Šajn Alojz tovor. avtomobil KP-40-59 s prikolico 12-00-KP. Vozil je iz Il. Bistrice proti Knežaku. Pri odcepu poti za vas Gaberje so popustili navoji spojnege vlečnega droga in se je prikolica oddvojila od tovarnjaka ter se prevrnila pod cesto. Na tovoru in vozilu je škoda nad 600.000 dinarjev.

■ ZARADI SLABEGA DIMNIKA IZBRUHNIL POŽAR

Dne 14. 10. 1963 je opolnoči izbruhnil požar na gospodarskem poslopju družine Možina na Topolcu št. 11. Pri ogledu je bilo ugotovljeno, da je bil dimnik med gospodarskim in stanovanjskim poslopjem v slabem stanju. V dimniku so se užgale saje, skozi razpoke pa so iskre padale na suho krmo na skednju, ki je bila zložena ob požarnovarnostnem zidu. Ocenjena škoda znaša 1 milijon 500 tisoč dinarjev.

KMETIJSKI NASVETI

ing. Jože Žnidaršič

KOLOBARJENJE

A: Podnebje, tla.

V dveh, treh nadaljevanjih vam bomo v naši kmetijski rubriki skušali povedati nekaj osnovnih in najvažnejših stvari o kolobarju in kolobarjenju.

Človek je, skoro odkar obstoja, odbiral med številnimi rastlinami tiste, ki so mu najbolj ustrezale in jih sčasoma vzgojil v nove zvrsti, sorte in tipe, ki jih danes imenujemo kulturne rastline. Med temi so take, ki jih pridelujemo samo na njivah in tem pravimo poljščine. Pravilna odločitev, kaj in kako bomo pridelovali na svojih njivskih površinah (pri izbiri pride v Sloveniji v poštev samo okoli 20 glavnih poljščin), je odvisno od poznavanja podnebnih, talnih in gospodarskih razmer v določenem kraju in od zahtev posamezne rastline, odnosno njene primernosti za pridelovanje v tem okolišju. Zgoraj naštetih faktorjev: podnebje, tla in rastlino (vrsto, sorto) imenujemo z eno besedo skupaj biološko tehnične faktorje in te si danes oglejmo malo podrobneje.

Podnebje postavlja s svojimi sestavnimi deli: svetlobo, toploto in vlago meje vsaki poljščini in odreja, v katerem okolišju neka rastlina najbolje uspeva (hmelj v

Savinjski dolini), v katerem je njeno pridelovanje še gospodar, sko, v katerem je to pridelovanje nedonosno in končno rajon, v katerem neka rastlina sploh ne uspeva.

Svetloba v Sloveniji glede tega ne dela bistvenih razlik med eno in drugo pokrajino, saj dobi v rastni dobi od 1. aprila do 30. oktobra severna Slovenija le za kakih 30 ur manj svetlobe kot južna Slovenija, kar ne vpliva bistveno na pridelek neke poljščine, temveč lahko le zavleče cvetenje in zorenje.

Večje so razlike pri toploti. Blizina morja, visokih Alp in Panonske nižine ter velika razgibanost našega ozemlja povzročajo, da so toplotne razlike na sorazmerno majhnem področju Slovenije zelo velike in ostro omejujejo posamezne rajone. Če vzamemo za začetek rasti tiste dneve, ko se srednja dnevna temperatura več dni zaporedoma dvigne nad 5°C, za konec pa tišči čas, ko ta temperatura spet pade pod 5°C, vidimo, da ima po dolgoletnih podatkih Ilirska Bistrica 244 takih dni, skupna vsota temperatur v tem času pa doseže število 3374. Pri nas preteče povprečno 141 od zadnje pomladanske do prve jesenske slane. Zanimiva je primerjava temperatur in padavin v Ilirski Bistrici z nekaterimi drugimi kraji:

	Nadm. višina	Letne padavine v mm	Povpr. let. temperat.	Doba rasti	Vsota temp. v dobi rasti	Čas brez mraza	IND
Ilirska Bistrica	454	1355	9.7	244	3374	141	49.2
Postojna	610	1703	8.5	230	2987	136	68.4
Koper	13	1042	13.5	315	4834	225	34.3
Ljubljana	290	1546	8.9	237	3239	153	61.6
Bled	501	1662	8.8	233	3162	145	62.4
Črnomelj	156	1214	10.4	253	3710	168	46.7
Celje	241	1116	9.0	233	3242	147	51.4
Novi Sad	80	613	11.8	267	4362	194	22.2

Ti podatki nam že povedo nekaj, na pr., da dosežemo pri nas v najboljšem primeru 4 košnje lucerne (za vsak odkos računamo, da potrebuje lucerna 900°C), da pa jo v Koprščini zlahka kosijo

petkrat. Važne pa so tudi skrajno nizke in visoke temperature, ker prve omejujejo pridelavo ozimin, druge pa jarin. Za naše področje, naše poljščine (posebno pa za sadje), so še najvažnejše

Pogled na plantažni nasad jablan v Smrjah. Nasad uspeva zelo dobro. Letošnje jesen so posamezne jablane že rodile

Foto: J. Keuc

Pogled na notranjost lepo urejene trgovine »Zarja« v Ilir. Bistrici
Foto: J. Keuc

pozne pomladanske in zgodnje jesenske slane, ki omejujejo dozorevanje in pridelek nekaterih poljščin (koruza, fižol), na nekatere izmed njih pa ne vplivajo tako neugodno.

V pogledu padavin je Slovenija prav tako raznolika: na skrajnem severozahodu (Prekmurje) jih pade samo 774 mm letno, nad Bovcem pa do 2557 mm. V našem okolišju imamo padavin dovolj, pogostoma pa se zgodi, da se precej neenakomerno razdeljene preko leta — da jih je spomladi in jeseni preveč, da dež takrat stlači sveže preorano zemljo, jo izpira in odnaša skupaj z gnojili, gnojem in semenom, da pa v poletju kljub temu pogostoma trpimo sušo. Indeks T, ki je v gornji razpredelnici zapišan na koncu, nam pove, kakšna je nevarnost suše v določenem kraju, zato mu pravimo tudi indeks suše. Čim manjša je njegova vrednost, tem pogostejše prihaja v nekem okolišju do suše (Koper 34,3), čim večji je, tem manj je verjetnosti, da bo v nekem kraju suša prizadejala škodo (Ljubljana 61,6).

Letne temperature in padavine so pri nas najbolj primerne za pozno cvetoče zimске sorte jabolč in sliv, za pridelovanje krompirja in krme na travnikih, daleč najugodnejše pa za izkoriščanje zemlje s pašo. Značilno za naše območje Brkinov in Ilirske Bistrice (porečje Reke) je še me-

njavanje nadmorskega in celinskega vpliva, zato se doba rasti zelo menja od leta do leta (od 215 do 250 dni), ravno tako indeks suše (od 45 do 55).

Drugi važni činitelj za izbiro vrste in sorte rastline so tla, ker je od kakovosti tal odvisno, koliko rudninskih snovi, vode in zraka bo dobila poljščina v dobi rasti. Razumljivo je, da lahko nezahtevne vrste in sorte sejemo tudi na najboljši zemlji, kar pa ni gospodarsko; zahtevne sorte pa na slabi zemlji sejemo le v izjemnih primerih, če to zahteva kolobar. Najobičajneje sejemo na slabi, izčrpani zemlji poljščine, ki naj zemljo izboljšajo in jih zato podorjemo. Raznolikost tal je pri nas tako velika, da moramo pogostokrat pridelovati neko poljščino tudi tam, kjer se ne obnese najbolje, ker so tla ali pretežka ali prelahka, prevlažna ali presuha zemlja. Godna tla od negodnih ni težko ločiti in vsak gospodar dobro pozna svoje slabe in dobre njive ter v skladu s tem tudi prideluje na njih. Težje pa je ugotoviti, koliko hranil naj damo neki zemlji, da bo pridelek na njej uspel. Gospodarska uporaba gnojil namreč tako dolgo ne bo mogoča, dokler ne bomo vedeli, koliko hranilnih snovi je že v tleh, torej dokler ne bomo popreje izvršili kemično analizo te zemlje.

(Se nadaljuje)

Vsakoletne poplave na obratu »Elektrožaga«

Iz leta v leto se v jesenskih in spomladanskih mesecih pojavljajo na obratu Elektrožaga poplave, ki povzročajo precejšnjo gospodarsko škodo. Če bi se struga vode čistila, urejevala ali pa bregovi primerno zavarovali, bi voda ob takih nalivih ne prestopila struge in ne bi zalila celotni obrat.

V noči med 3. in 4. oktobrom je bil obrat v celoti poplavljen, saj je nivo vode dosegel 30 do 40 cm. Podjetje »TOPOL« je s t m utrpelo škodo na rezanem lesu, strojih, strojnih napravah, poleg

tega pa predstavlja gospodarsko škodo tudi zastoj pri delu.

Komisija je ocenila na 2 milijona dinarjev škode. Naše podjetje plačuje Vodni skupnosti približno enako vsoto letnega prispevka, t. j. okrog 2 milijona letno. Menimo, da imamo vso pravico zahtevati, da se enkrat za vselej uredijo vodne razmere na tem področju. Kljub večkratnim prošnjam pa do danes pristojni organi niso storili ničesar za ureditev tega vprašanja.

C. K.

GOSPODINJSKI NASVETI • GOSPODINJSKI NASVETI • GOSPODINJSKI NASVETI •

GOSPODINJSKI NASVETI

Zorka Polak

Nekaj primerov uporabe mesnih konserv

OHROVTOVE KLOBASICE

1 glava ohrovta, čebula, zelen peteršilj, 2 žlici olja, 1 žlica paradiznikove mezge, 1 konzerva sesekljanega mesa, 4 rezine slanine, 1 žlica paradiznikove mezge.

Ohrovt razdelimo na liste, jih polijemo z vrelo slano vodo in pustimo pokrite 10 minut. Nato vsakemu listu glavno žilo malo potolčemo, da se zmeha.

Nadev: Ostanke ohrovta na pol skuhamo, sesekljamo, jih s sesekljano čebulo in zelenim peteršiljem prepražimo v olju in dodamo še paradiznikovo mezgo. Meso iz konzerve zrežemo na prst široke proge. Vsak list ohrovta namažemo s pripravljenim nadevom, položimo nanj kosček mesa in ga zavijemo. Klobasice položimo tesno v kozice, jih pokrijemo z rezinami prekajene slanine in spečemo v pečici. Pečene klobasice položimo na topel krožnik, v sok pa pridamo paradiznikovo mezgo, zalijemo malo z vodo in ko zavre ga prilijemo h klobasicam.

KONSERVIRANO SESEKLJANO MESO Z ZELENO PAPRIKO

1 konzerva sesekljanega mesa, 2 žlici olja, čebula, 4 zelene paprike, 2 paradiznika, strok česna, zelen peteršilj.

Meso iz konzerve zrežemo na rezine, jih opečemo v olju ter

položimo v drugo posodo. V preostali maščobi prepražimo sesekljano čebulo, na rezance zrezano zeleno papriko in pokrito dušimo. Proti koncu dušenja dodamo še olupljen, zrezan paradiznik, strt česen in opečeno meso in še nekaj časa dušimo. Gotovo jed pretereseemo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

PEČENKA S TESTENINAMI

30 dkg testenin, sol, 1/2 čebule, 1 žlička sesekljanega peteršilja, 1 do 2 papriki, 1 žlička surovega masla ali olja, 1 konzerva sesekljanega svinenine, 2 dl mleka, 1 do 2 jajci, sol, poper, 2 do 3 žlice naribanega sira, 3 dkg slanine, nekaj drobtin.

Kuhane testenine dodobra odcedimo. Sesekljano čebulo, peteršilj in očiščene, drobno zrezane paprike prepražimo na surovem maslu in dodamo še razdrobljeno konservirano meso in testenine. Mleko, jajca, sol, poper in sir žvrkljamo in polijemo čez zmes; vse skupaj dobro premešamo in damo v pomaščeno, dobro položeno in z drobtinami potreseno kozico. Po vrhu potresemo na kocke narezano slanino. Jed pečemo v pečici 40 do 50 minut.

OPEČENE MESNE REZINE S SLANINO IN RIŽEM

Pločevinka konserviranega sesekljanega ali zmletega mesa, malo popra, 2 žlički sesekljanega

peteršilja, 3 dkg prekajene slanine. Meso, narezano na 1/2 cm debele rezine opečemo na obeh straneh s tankimi rezinami slanine ter ga potresemo s poprom in peteršiljem. Tako pripravljeno meso polagamo na dušen riž. Poudarimo ga s solato.

ZREZKI S SIROM IN JAJCEM

Pločevinka konserviranega sesekljanega ali zmletega mesa, malo gorčice, 1 žlička sesekljanega peteršilja, 1 žlička olja ali surovega masla, 4 tanke rezine sira, 4 jajca, malo maščobe.

Za prst debelo rezino mesa tanko namažemo z gorčico, potresemo s peteršiljem in jo opečemo na obeh straneh. Na rezino opečene mesa položimo tanko rezino sira, nato pa jajce, pečeno kot volovsko oko.

OMLETE Z MESNO SEKANICO

1/4 l mleka, 15 dkg ostre moke, 2 jajci, ščepec soli, 1 žlička sesekljanega zelenega peteršilja, maščobo za pečenje, 1 konzerva mesne sekanice za 200 g in malo maščobe.

1/8 l mleka in oba rumenjaka dobro razžvrkljamo, dodamo sol in moko ter gladko razmešamo. Ko je popolnoma gladko, primešamo še ostalo mleko in pustimo približno 15 minut, da se moka napne. Medtem pripravimo konservo. Meso zrežemo na manjše kose, jih v malo pomaščeni kozici prepražimo in z vilicami zdrobimo. Meso pustimo na toplem. Potem naredimo sneg iz obeh beljakov in ga rahlo zamešamo v omletno testo. Iz tega spečemo bolj majhne omlete in jih nadevamo z mesno sekanico.

Združenje šoferjev in avtomehaničarjev je pred kratkim nagradilo najboljše šoferje in avtomehaničarje. — Na sliki nagrajenci

Foto: Jože Keuc

Spomini iz narodnoosvobodilne borbe

Milan Zidar-Stojan

KOČEVSKI ZBOR L. 1943

(Nadaljevanje)

Šercerjeva brigada, ki je prišla nekaj ur pred njimi v Il. Bistrico, je imela s seboj dve blindirani vozili ter mali tank italijanskega izvora, nekaj topov in kamione. Postavili so zasede na glavni cesti pred in za Il. Bistrico, topove pa namestili v sedanjem kamnolomu nad Il. Bistrico ter jih usmerili na cesto, ki pelje iz Reke. Razporeženje ljudstva je bilo praznično in vsak se je veselil svobode. Namesto italijanskih vojakov, ki so 25 let strahovali naše ljudstvo, je prišla k nam brigada mladih slovenskih fantov, ki je imela vsa vozila okrašena s cvetjem. Vreme je bilo krasno, kakršno mora biti le v toplih jesenskih dnevih. Nihče se ni niti od daleč mislil, da bo ob sončnem zahodu začela kositi smrt.

Med sestankom je pripeljala patrola nemški avtomobil z štirimi Nemci. Zahtevali so spremstvo do zadnjih naših zased ter pokazali izpolnjen formolar Med-

narodnega Rdečega križa. Razlagali so, da morajo takoj v Št. Peter (Pivka) zaradi ureditve prevoza in prevzema ranjencev. Po nalogu tov. Tomaža so dobili kurirja, ki se je odpeljal pred njimi na motorju s prikolico proti Topolcu. Čim so prešli zadnjo našo zasedo, so kurirja ubili in kmalu za tem je prišla iz Reke nemška pehota na kamionih. Čim so se prikazali iz Kosez na ovinku med sedanjo gostilno pri Dolganu in reko Reko, so naši topovi začeli streljati nanje in jim zažgali ter uničili nekaj vozil. Ko so Nemci videli, da naši topovi dobro streljajo in da prvi njihovi kamioni gorijo, so usmerili ostala vozila proti Zarečici. Naši so šli do železniške proge ter tam zavzeli položaje. Nemci dobro oboroženi, so streljali od nasprotni strani.

Medtem ko so tov. Tomaž, Matija in Krištof dajali še navodila za svojim spremstvom poskakali na avtomobile in odšli v spremstvu nekaterih članov Okrožja preko Zabič — Goljakov na Mašun. Takrat sva se z tov. Kardejlem zadnjič videla.

Po njihovem odhodu se je bitka še bolj razbesnela. Nemci z

lažnim formularjem Mednarodnega Rdečega križa so bili le nemška izvidnica, ki je pregledala položaj v Il. Bistrici ter moč naših zased ter dala nalog, da se mesto napade. Verjetno niso računali na naše topništvo in so našo moč podcenjevali. Nemci so hoteli na vsak način očistiti cesto Postojna—Reka in tudi železnico, zato so poklicali na pomoč tanke, ki so proti večeru začeli napadati iz nasprotni strani, to je od Topolca. Šercerjeva brigada je poslala v to smer en oklopni avtomobil dobro oboroženih partizanov in mali tank. Čim so prišli izven Il. Bistrice do ovinka pod vojašnicami, so začeli Nemci iz svojih tigrov sikati z ognjenimi zublji. Tank so takoj zažgali in blindirani voz tudi skoraj istočasno. Ob eksploziji tega vozila so letele jeklene plošče daleč na okoli. Zoglenela sta oba partizanska tankista, ki sta bila v njem. V oklopnem avtomobilu so zogleneli trije partizani, več partizanov pa so Nemci postrelili, ko so ti poskakali na levi in desni strani iz avtomobila. Rešil se je le eden, ki se je nemškim krogam srečno izognil.

Nemški tanki so nato nadalje-

vali s streljanjem in se pomikali proti kamnolomu, kjer je bila prej naša artiljerija. Pri tem so poškodovali zvonik cerkve na griču. Že v temi so dospeli do kamnoloma, od koder so se naši že prej umaknili. Ko je štab brigade opazil, da so dobili Nemci pomoč ter da se valijo proti Ilirski Bistrici nemški tigri, je dal povelje za umik. Brigada se je najprej umaknila za grič Stražico in nato proti Mašumu.

Istega dne je bilo v Il. Bistrici nad dvesto internirancev, ki so se vračali iz italijanskih taborišč, predvsem iz taborišč Gondarja. V glavnem so bili doma iz Jelenja in okolice. Bile so to ženske in za vojsko nesposobni moški, to je starci in mladoletniki. Njihove otroke so Italijani, ko so njih internirali, poslali drugam, zato je razumljivo, da je matere skrbelo kje so njihovi otroci. Ustavili so se v Il. Bistrici, kjer so dobili hrano in se nekoliko odpočili. Dva od njih so podrle nemške krogle na križišču pri Matetu, ko sta hotela prečkati cesto.

Drugi dan je nemška glavnina odšla proti Reki, v Il. Bistrici pa so pustili močno posadko, ki se je pozneje menjavali in ostala v Il. Bistrici do konca vojne.

Nemci so svoje mrtve odpeljali s seboj, Šercerjeva brigada pa

PISMA BRALCEV

Kaj je z dejavnostjo Zveze mladine v Ilirski Bistrici?

Pobudo za ta članek mi je dala velika delovna zmaga naše mladine ob dograditvi avtomobilske ceste bratstva in enotnosti.

Mladina se v celi naši domovini več ali manj ukvarja z različnimi dejavnostmi v okviru statuta ZM. Vedno lahko v dnevnih časnikih zasledimo članke iz drugih krajev naše republike, v katerih so obravnavani problemi mladih, toda iz našega mesta ni glasu, kot da bi bilo pri nas vse v redu.

Pred par leti je bil najbolj delaven aktiv mladine v Trnovem. Toda kaj je bilo jedro njegove aktivnosti? Plesne prireditve, na katerih je prihajalo do izgredov in pijančevanja! Cilj pa je bil le eden — zaslužek. Ali naj se aktivnost naše mladosti odraža le v takšnih prireditvah? Ali res nismo sposobni česa boljšega?

Že leto ali dve pa v javnem življenju v našem mestu sploh ne zasledimo dejavnost ZM. Zato se lahko upravičeno sprašujemo, kaj je z njo!

Mladega človeka zanima vse, kar se okrog njega dogaja. Želel bi spoznati vse, kar je novega. Ali res nismo sposobni, da ga vsaj v skromnih mejah zadovoljimo? Ni vse v predavateljih iz večjih kulturnih centrov. Ali pri nas ni ljudi, ki bi rade volje žrtvovali urico ali dve za nas mlade? Ali res ni nikjer prostorčka, kjer bi se lahko pogovorili? Ne želimo visoko donečih govorov univerzitetnih profesorjev. Tudi s skromnimi predavatelji in prire-

ditvami se zadovoljimo. Saj nismo ne vem kako razvajeni. Ni nam vseeno, ko starejši govorijo o nas, da smo pomelkuženi. Ali so oni kaj storili, da v nas prebudijo stari borbeni duh, za katerega govorijo, da nam primanjkuje?

Dolgo časa se je razpravljalo o mladinskem domu, ki naj bi ga dobili. Vse je ostalo po starem in še vedno nimamo strehe nad glavo. Sedaj pa, ko je stara osnovna šola prazna, bi ta problem lahko rešili. Tam bi se lahko odvijala vsa dejavnost ZM, od idejno-politične pa tja do družabne in zabavne. Smatram, da takrat ne bi več govorili o »barbarstvu« naše mladine, o tako zvanih »hausbalih«, kjer se nedorasla dekleta in fantje vdajajo alkoholu, o trinajstletnih fantičih, ki se v parkih vdajajo hazardnim igram in v pesti stiskajo prižgane cigarete, o neprijetnih scenah, katere prirejajo v lokalih mladoletniki pod vplivom alkohola.

Včasih smo lahko govorili o športnem življenju, katerega pobudnik je bila vedno mladina. Sedaj pa nam razen košarke ni ostalo nič drugega. Ali aktivni ZM niso še nikoli slišali o delavskih športnih prireditvah? Dajo se ostvariti z zelo skromnimi sredstvi, hkrati pa bi vnesle nekaj živosti v vsakdanje življenje. Morda pa tudi v naših tovarnah obstoja ZM le na papirju!

Govorili bi lahko še o vrsti problemov in možnosti, kako

zbrati mlade in v njih zbuditi voljo do društvenega dela. Toda pred nami je redna letna konfe-

renca ZM. Snovi in materiala je dovolj. Morda pa se bo le nekdo predramil iz »zimskega spanja«, ki pa pri nas traja na žalost tudi v poletnem času, in dal nekaj pametnih predlogov.

Mladinec-udarnik

Nesporazum ali solidna postrežba?

Na članek Solidna postrežba v rubriki Pisma bralcev v oktobrski številki SNEŽNIKA bi hoteli pojasniti tole:

Res je, da se je tov. Škrli Jože omenjenega dne oglašil v poslovni METAL zaradi nakupa štedilnika. Ker si ni mogel izbrati nobenega od približno 20 štedilnikov, ki so bili v priročnem skladišču trgovine, je tov. Škrlijo Žožu rekel prodajalec Potepan, da mu bomo šli razkazat še tiste štedilnike, ki so v grosističnem skladišču našega podjetja, ko bo imel prevoz. Skladišče se nahaja v Gubčevi ulici št. 5.

Omenjena stranka je po tem razgovoru odšla iz poslovalnice. Kakor izjavlja tov. Škrlijo Jože je slučajno dobil prevoz, ko se je vračal domov in se je s poltovornim avtomobilom pripeljal pred glavno skladišče prehrabnega blaga našega podjetja, ki se nahaja v Vojkovem drevoredu številka 28.

Tam se je zgodilo tole:

Po pol urnem čakanju na nepravem kraju, ne da bi predhodno obvestil prodajalca poslovalnice Metal, da se je vrnil s prevoznim sredstvom, se je pričel razburjati nad poslovdjem poslovalnice Metal, ki je slučajno v

tem času prišel na Upravo podjetja, a se je sicer že nekaj dni nahajal na letnem dopustu. Poslovodja mu je pojasnil, da v tem skladišču štedilnikov ne prodajajo, da so štedilniki le v trgovini Metal. V kolikor pa si stranka ne more izbrati nobenega v prodajalni, gre prodajalec trgovine razkazat še tiste štedilnike, ki so v Gubčevi ul. št. 5. Poslovodja je nato iz Uprave podjetja telefoniral v trgovino Metal naj pride nekdo s ključmi v skladišče štedilnikov. Ker je pač slučaj nanesel, da je bila trgovina polna strank in je prodajalec poslovalnice, stregel ravno dve stranki, ki ju ni mogel takoj pustiti (priprava lesnit plošče v komade in rezanje stekla po meri), se je stvar zavlekla zopet za pol ure. Takoj ko sta bili ti dve stranki postreženi, se je odpravil z dvokolesom v Gubčevo ulico št. 5. Da bi se stvar še bolj zamotala, je pa ravno med tem časom, ko se je naš prodajalec že peljal po Gregorčičevi v Gubčevo ulico, tov. Škrlijo Jože prihajal po Tomšičevi ulici v trgovino Metal tako, da sta se zgrešila. Ko je naš prodajalec prišel v Gubčevo ulico in ni dobil

(Nadalj. na 10. str.)

samo ranjene. Dne 16. septembra so domačini naložili na voz mrtve in zoglele partizane in Urbančič Jože jih je odpeljal s konjsko vprego na pokopališče, kjer so jih pokopali. Interniranci so odšli takoj drugega dne proti Klani in naprej v svoje kraje.

Kardelj me je izpraševal, kako je bilo potem, ko so on in ostali odšli, koliko je bilo mrtvih in če je bilo kaj izdajstva med domačini. Povedal sem mu, da ni bilo izdajstva ter da se je ljudstvo dobro držalo. Pojasnil sem, kako je ljudstvo navdušeno, da se je rešilo italijanskega suženjstva in kako se naši fantje in možje, ki so prišli iz italijanskih zaporov in internacij, ter oni redki, ki so bili doma, sedaj prostovoljno javljajo k partizanom. Pretežna večina naših ljudi, ki bi bila za vojsko sposobna pa se nahaja v angleškem ujetništvu v spodnji Italiji in afriških deželah. Poučil me je, kako naj postopamo z Italijani, ki so še ostali na našem ozemlju, kako naj pomagamo družinam partizanov in podobno. Dal mi je še naročila za člane Okrožnega odbora ter se nato poslovil.

Tretja seja Zbora odposlancev se je začela zvečer ob 9. uri. Tudi to je vodil Bogdan Osolnik. Ta je takoj v začetku dal besedo članu JO Tonetu Fajfarju, ki je na

kratko orisal dosednji položaj slovenskega naroda in predlagal Zboru odposlancev naslednji predlog: Zaradi obrambe domovine pred zadnjim sovražnikom, nemškim fašizmom, sklene Zbor odposlancev slovenskega naroda:

1. Mobilizirajo se vse ljudske sile slovenskega naroda in vsa njegova gmotna sredstva.
2. Izvršni odbor OF slovenskega naroda je pooblaščen izvršiti ta sklep v obsegu obstoječih potreb in njim odgovarjajoči način.
3. Ta sklep postane veljaven, ko ga sprejme Zbor odposlancev in dobi obvezno moč z objavo.

Predlog je bil soglasno in navdušeno sprejet.

Po odhodu Toneta Fajfarja z govorniškega odra je stopil na njegovo mesto član Izvršnega odbora OF Zoran Polič ter imel daljši referat o graditvi nove narodne oblasti in vključitvi prebivalstva v NOB. Med drugim je omenil, da je plenum OF slovenskega naroda pred dvema leti postavil med temeljne točke osvobodilne borbe tudi sklep, da prevzame po osvoboditvi vso oblast OF kot celota. Danes, ko je osvobodjena polovica slovenskega ozemlja, stojimo pred veliko na-

logo, da to temeljno točko vstvarimo. Podčrtal je, da mora OF postati oblast naroda, da smo prekinili s starim načinom poslovanja, ko je bila oblast v rokah peščice oblastnikov, ki niso nikdar poznali potreb ljudstva, temveč sa mosvoje ugodje in svoje pravice. V pretekli dobi je najmanj odločal tisti, ki je z delom ustvarjal, vso pravico pa je imel tisti, ki je na račun tega dela živel.

Oblast OF pa pomeni popolno prekinitev takega stanja. Naša oblast ne sme služiti samo pojedincem, temveč ogromni večini našega ljudstva. To upravo sprejema danes slovenski narod v svoje roke. Zato pomeni oblast OF, da bo narod sam izbiral ljudi, ki jim bo poveril upravljanje svoje zemlje, da bo pa lahko te ljudi klical na odgovor, če svojih nalog ne bodo v redu izvrševali.

Poleg civilne oblasti OF obstoja tudi vojaško upravna oblast. To so komande mest in važnejših okrajev, partizanske straže in Narodna zaščita.

Naloge vojaške upravne oblasti so po ukazu Glavnega poveljstva omejene na izvrševanju poslovki so v zvezi z javno varnostjo, mobilizacijo in preskrbo vojske. Vojaška in civilna oblast morata sodelovati in se medsebojno podpirati.

Organizacija Narodne zaščite po vaseh je dolžnost terenskih odborov OF. Sestavljena mora biti iz zanesljivih ljudi, ki so iz kakršnega koli razloga oproščeni vojaške službe. Narodna zaščita je neposredni varnostni organ terenskega odbora, nadzorovati mora potnike ter posebno skrbno voditi boj proti peti koloni. Organizirati se mora v vsaki večji vasi, to se pravi na področju slehernega terenskega odbora.

Nato se je dotaknil vprašanja šolstva. Že skoraj dve leti so bile šole v Sloveniji neredno obiskane. V Slovenskem Primorju pa ni bilo že 25 let slovenskih šol. Zdaj se morajo šole zopet odpreti. Za začetek šolskega leta je določen 15. oktober. Odprli bomo tudi gimnazijo. Odbori OF naj zato takoj začnejo s pripravi. Mnogokje bo treba urediti šolska poslopja, mnogokje poiskati novih prostorov, ker so bile šole požgane in razdejane.

Tudi propagando naj se izvaja v vsaki vasi, prav tako tudi politično vzgojno delo. Skrbeti se mora, da pride naš list v roke vsake družine, vršiti se mora ustna propaganda in širiti naša pesem. Dvigniti je treba narodno zavest in borbenost prebivalstva.

(Se nadaljuje)

PISMA BRALCEV • PISMA BRALCEV • PISMA BRALCEV • PISMA BRALCEV • PISMA BRALCEV •

Zakaj v Jelšanah kruh šele ob 12. uri

V zadnjem času se vse pogosteje pritožujemo nad nesolidnimi in malomarnimi uslugami do potrošnika. Nekje so te boljše, nekje slabše, nekje so objektivni razlogi, drugod pa...

Vzemimo na primer dostavo kruha v Jelšane. Samo v ilustracijo, da ne bi kdo mislil, da je to samo naša kaprica. V ljubljanskem Delu sem zasledil naslov »Zakaj kruh šele ob 8. uri?« Mislim, da je s tem dovolj povedano. Mi smo ga dobivali pred nekaj meseci šele ob 9. uri, pa smo bili kljub temu zadovoljni. Toda sedaj prihajamo že v skrajnost. Še malo bomo čakali, pa ga bomo dobivali za večerjo. Morda podjetje misli, da je dostava opoldne edina možnost, toda prepričani smo, da ni tako.

Koliko krajev v Sloveniji je še bolj oddaljenih od centra, pa vendar ne dobivajo kruha tako po-

zno. In kakšna je slika, ko pripeljejo kruh opoldne? Naval, kot da je razprodaja letnega blaga ali pa kot da nekaj zastoj delijo. Enemu se bolj mudi kot drugemu in primernih zbadljivk na račun tako pozne dostave ni malo. Teh pritožb, ki ostanejo med stenami trgovine, ne čuje proizvajalec kruha ali pa se dosti ne meni zanje. Večja kritičnost potrošnikov in zahteve po solidnejši/ uslugah bi marsikaj spremenile, toda mi smo doslej le molčali in po tihem kritizirali.

Prepričan sem, da bo podjetje vzelo te besede kot dobronamerno kritiko in kaj ukrenilo, da se stvari popravijo. Jelšanec

Nesporazum ali solidna postrežba?

(Nadalj. z 9. str.)

tov. Škrlja Jožeta niti tov. L. T. niti poltovornjaka, je povprašal skladiščnika industrijskega blaga, tov. Kovačič Ivana, če je videl stranke, ki čakajo na štedilnike. Ker je dobil negativen odgovor, je začel streči drugim strankam, ki so ga čakale pri glavnem skladišču, kjer je vskladiščen tudi gradbeni material. Nakladal je za skladiščem mivko in strešno kritino.

Verjetno bi do vsega tega ne prišlo, če bi se tov. Škrlj oglasil v poslovalnici, predno je šel v skladišče s prevoznim sredstvom.

Če bi sedaj ta potek analizirali, bi težko presodili, kdo naj nosi levji delež krivde. Vsekakor pa prosim glede tistega dela krivde, ki pade na kolektiv trgovine METAL, razumevanja, ker to ni bilo namerno in bomo v bodoče

pazili, da se ne bo več primerilo.

Kot člani socialistične družbe se čutimo užaljeni zaradi izrazov, s katerimi nas je tov. Škrlj obmetaval v svoji razburjenosti. Uporabljal je izraze lopovi, ban-da in podobno. Ti izrazi so tuji naši družbeni ureditvi, ker jih je uporabljal okupator.

Pripomnili bi še to, da tudi naša poslovalnica vsem tistim strankam, ki same nimajo prevoznega sredstva, dostavlja večje predmete kakor štedilnike, hladilnike, peči, pralne stroje in podobno na dom, kakor tudi na železniško in avtobusno postajo in to brezplačno. Uredimo tudi tovrstne liste in blago odpremimo po želji stranke. Za sedaj nam še ni mogoče dostavljati blaga na dom v okoliške vasi, ker poslovalnica nima za to primerne prevoznega sredstva.

Joško Verbič

Društvo inženirjev in tehnikov začelo razpravo o 7-letnem planu

Pred kratkim se je v ilirskobistriški komuni sestalo obč. društvo inženirjev in tehnikov na svoj drugi sestanek ter obravnavalo izdelavo osnutka 7-letnega perspektivnega načrta. Prvi tak sestanek je društvo priredilo v tovarni Lesonit, kjer so člani po ogledu tovarne razpravljali o pogojih in možnostih nadaljnega razvoja te tovarne v naslednjih 7 letih. V petek so tak sestanek z ogledom objektov imeli v kmetijsko industrijskem kombinatu, ki se ga je udeležil tudi predsednik občinske skupščine tov. ing. Ivan Kukovec, ki je tudi član tega društva in je razpravljal o številnih gospodarskih in drugih problemih. Predlagal je članom društva, da bi izdelali kompleksne študije gospodarskih organizacij gostinstva in turizma, kjer naj bi bile nakazane perspektive in možnosti nadaljnega razvoja. Pokroviteljstvo nad tem delom je prevzel sam in se obvezal, da bo tudi delo strokovnih komisij sam vodil.

Po ogledu obratov vinske in citronske kisline sta zbranim inženirjem in tehnikom dala kratek pregled razvoja obrata tovarne organskih kislin pri kmetijsko industrijskem kombinatu tehnični direktor ing. Stane Škafar in ing. Ivan Gombac, ki sta v razpravi nakazala možnost, da se ta obrat kmetijsko industrijskega kombinata poveča v 7-letnem razvoju od 3 do 5 krat. Tako so ugotovili, da je ta obrat organskih kislin proizvajal od leta 1955 do 400 kg vinske kisline, letos pa proizvaja že nad 140 ton. V perspektivnem planu predvidevajo povečanje proizvodnje vinske kisline od sedanjih 140 ton na 1800 ton letno

z izredno majhno investicijo, saj bi znašala po dosedanjih izračunih investicija en dolar za kilogram, dočim znaša v ZDA po 2 in več dolarjev za en kilogram proizvedene kisline. Nadaljnje povečanje se predvideva tudi pri mlečni kislini, in sicer na 1600 ton, s čimer bi trenutno krili 80 odstotkov potreb v jugoslovanskem merilu. Prav tako pa bi povečali citronske kisline na 1000 ton letne proizvodnje. Mnogo je bilo problemov, ki jih je obravnaval tehnični direktor kmetijsko industrijskega kombinata ing. Stane Škafar in ki izvirajo iz dokaj slabo proučenega tržišča, saj so se na primer dogajali primeri, da niso mogli plasirati majhne proizvedene količine organskih kislin; današnje stanje je popolnoma spremenjeno, saj ima kmetijsko industrijski kombinat taka naročila, da ima proizvodnjo organskih kislin že vso vnaprej prodano. Trenutno se ukvarjajo inženirji kmetijsko industrijskega kombinata s proučevanjem možnosti, da bi povečali kapacitete v 7-letnem razvojnem programu tega obrata na 3000 ton vinske kisline in so zaradi proučevanja zunanega in domačega tržišča angažirali zvezne in republiške organe, ki se ukvarjajo s proučevanjem možnosti plasmana teh proizvodov. Pri tem povečanju pa že sedaj sodelujejo z nekaterimi sorodnimi podjetji, kot so na primer podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prodajo vin, da bi sklenili potrebne pogodbe za sodelovanje pri dobivanju vinskega tatrata.

V razpravi so sodelovali tudi drugi člani društva iz raznih pod-

jetij ilirskobistriške komune in navajali številne probleme. Menijo, da jim bo tudi primanjkovalo delovne sile za znatnejše povečanje proizvodnje, ker je večje število delavcev zaposlenih v Reki in drugih krajih zaradi bolj-ših delovnih pogojev, kot pa bi jim jih nudila ilirskobistriška podjetja.

Ob koncu razprave, ki je trajala nad tri ure, so še člani spre-

jeli pomembne sklepe o nadaljevanju take prakse z obiski podjetij in konkretne razprave v podjetju o vseh problemih, s katerimi se srečuje delovna organizacija. Sklenili so še, da bodo začeli temeljito proučevati prehod na 42-urni tednik, zlasti pa se bodo zavzeli za čimprejšnjo izdelavo statutov delovnih organizacij, društvo samo pa bo prevzelo celotno razpravo in delo za 7-letni perspektivni program občinske skupščine in bo hkrati tudi organiziralo razprave s člani občinske skupščine, kjer naj bi strokovno utemeljevali svoje predloge 7-letnega gospodarskega razvoja komune.

HUMOR • HUMOR

PRI KOSLU

»To naj bo ledvična pečenka? ... Zdaj vidim, da ne vidim in koj jutri grem k zdravniku po očala!«

POLEMIKA

Slikar kritiku: »Če še niste ničesar ustvarili, ne morete kritizirati.«

Kritik slikarju: »Tudi nobenega jajca še nisem zlegel, a se poznam na palačinke boli kot vse kure.«

NEZNOSNA NAVADA

— Moja žena ima neznosno navado: vsako jutro, ko še spim, mi vrže mačka na posteljo!

— Kaj pa je to hudega?

— Nič ne bi bilo, če ne bi jaz s psom spal...

ŠE NA DOPUSTU!

Mož in žena sta šla na morje, a vreme je bilo precej hladno. Prvo noč je žena tako zeblo, da ni skoraj nič spala. Zjutraj je rekla možu:

»Veš, če me bo tudi nocoj tako zeblo, se bom prišla kar k tebi pogret!«

Mož jo pogleda in pravi:

»Jaz imam dopust!«

Topel jesenski mir je razlit preko Brkinov. Hrastovi in bukovni gozdiči gorijo v čudovitih bar-

Prosvetni delavki - Gorenjki, ki sta se odločili za službovanje v naših Brkinih

vah. Vrh zaobljennih vzpetin se belijo brkinske vasice, pod njimi

Pot nas je zanesla v Pregarje, eno izmed največjih vasi v Brkinih. Če bi se sprehodili po vasi ob delavniku, bi le malokoga našli doma. Ljudje so na polju, mnogo vaščanov pa je zaposlenih v industriji in gradbeništvu. Toda danes je nedelja in po vasi je kar živo. Pred gostilno so možje in fantje balinčali, saj je balinčanje pravi ljudski šport v naših krajih. Dekleta so se sprehajala po vasi v zaupnih pogovorih, starejši so posedali pred hišami v prelepem jesenskem soncu. Šolsko poslopje se je belilo nad cesto. Popravljenjena okna so izboljšala prejšnjo zunanjo podobo šole, ki je bila že kaj žalostna. Toda treba bo še precej popravil, da bo poslopje dostojna hiša prosvete na vasi.

V letošnjem letu so se zamenjale kar štiri učne moči na šoli. To se pravi, razen ene — vse. Priznati je treba, da je mladim ljudem težko preživljati tedne za tedne v vasi. Do prvega prometnega sredstva — avtobus — je 7 km! Ob začetku šolskega leta je bil položaj že kar kritičen. Kje dobiti štiri nove učne moči? No, pa se je tudi ta stvar uredila. Prišli sta dve letos diplomirani študentki iz učiteljskega, dve

»No, Gorenjska in Brkini so precej vsaksebi. Kako sta se vživeli v novo okolje, med nove ljudi?«

sama poišče zabavo. Je pač tako, da seže večina po tem, kar je najbolj pristopno, to je pa — gostilna.

Osnovna šola na Pregarjah

Foto: J. Keuc

»Še kar. Dela je mnogo, dopoldne in popoldne pouk. Vsaka ima svoj nižji razred, poleg tega pa poučujeva še celo vrsto predmetov na višji stopnji, kar nama

Tovarišicam učiteljicam smo želeli kar največ uspeha pri šolskem in izvenšolskem delu, nato pa smo se porazgovorili še z nekaterimi vaščani.

To in ono iz Pregarij

se sločijo njive, niže so pašniki in gmajne, ki se končujejo v temnih grapah. Nad vso pokra-

mladi učiteljici pa sta prišli iz Gorenjske po lastni prošnji na Pregarje. Ti dve smo našli doma.

vzame precej časa, saj se je treba na vsako uro pripravljati.«

»Kako pa je z družabnim življenjem v vasi, z vaško mladinsko organizacijo in kulturno-prosvetnim življenjem?«

»Malo je te dejavnosti,« sta pripomnili. »Dladine je nekaj in radi bi s čim začeli. Nekateri se zanimajo za šport, drugi bi bili tudi pripravljeni aktivno sodelovati v kulturno-prosvetnem življenju. Pred časom je bil v vasi televizor, sedaj ga ni več. Menda se je pokvaril in so ga prodali. Tako ostane vaška gostalna skoraj edini prostor, kjer se mladi ljudje shajajo. Pred leti je prišel včasih potujoči kino v vas — danes tega ni več. Treba bo nujno poskrbeti za kaj takega. Me, kar nas je na šoli, smo pripravljene pomagati po svojih močeh in možnostih in če bi dobili še pomoč občinskih organizacij, smo prepričane, da bi krenili z mrtve točke. Prostore imamo, kar je tudi važno.«

Ob koncu smo si bili edini v tem, da ne smemo dopustiti životarjenja vaščanov, posebno pa mladine, in ji prepustiti, da si

»Kako je kaj z letino in s prodajo?«

»Sadja je bilo nekaj, vendar je premalo rok, da bi ga obrale, posebno pa, da bi ga sortirale. Nesortirano sadje se pa slabše prodaja. Krompir odkupuje zadruga po 18 dinarjev, mi bi pa želeli, da bi ga vsaj po dvajset.«

Delovne sile je res malo na vasi, saj je 60% za delo sposobnih vaščanov zaposlenih v industriji, gradbeništvu itd. Pitališče, ki je delalo do lanskega leta, je opuščeno, ker so nastale težave s krmo. Za rejo živine je sklenilo z zadrugo 60 kmetovalcev kooperacijsko pogodbo, pa tudi za pridelovanje krompirja je precej pogodbe. Letošnje leto je bilo izredno gobarsko leto. Pridni Pregarci so jih, vneto nabirali in sušili. Izkupiček ni bil slab: odkupovalci pravijo, da so jih odkupili za 9 milijonov dinarjev.

Zelo pa pogrešajo na Pregarjah avtobusno zvezo. Pred časom je vozil avtobus v vas, toda zaradi slabe ceste je avtobusno podjetje ukinilo progo. Nova cesta, ki bi povezala Pregarje s Preložami in z Ilirsko Bistrico, pa je za sedaj le tiha želja vaščanov...

Srce Brkinov — znana partizanska vas Pregarje

Foto: J. Keuc

jino se pne temnomodro oktobrsko nebo brez oblakov in brez meglic na obzorju.

»Kam pa naj tudi gremo,« sta dejali, »v dolino bi še kako prišli, toda kako nazaj?«

ROJSTVA — POROKE

● ROJSTVA: Štemberger Franc iz Il. Bistrice, Strma pot 3; Muha Loti iz Il. Bistrice, Levstikova 1; Benigar Jadranka iz Il. Bistrice, Gabrije 6; Vrkljan Peter iz Il. Bistrice, Vojkov drevored 2; Belušič Polonca iz Il. Bistrice, Bazoviška 24; Rolih Milan iz Topolca 49, Il. Bistrice; Sanković Bruno

iz Kuteževega 14, Il. Bistrice; Boštjančič Nadja iz Harij 6, Il. Bistrice; Spetič Roza iz Zabič 74, Il. Bistrice; Štemberger Branko iz Zabič 31, Il. Bistrice.

● POROKE: Česnik Ivan, delavec iz Knežaka 189 in Šaj Marija,

uslužbenka iz Knežaka 157; Brlek Anton, gradbeni tehnik iz Il. Bistrice, Jurčičeva 27 in Ražem Roza-Marija, trgovska pomočnica iz Il. Bistrice, Nikole Tesle 13; Kalčić Jože, traktorist iz Novokračin 11 in Slosar Nikolaja iz Novokračin; Keš Jože, tapetnik iz Knežaka 45 in vrh Vida, trgovska pomočnica iz Šembij 4; Jenko Ivan delavec iz Vrbova 18 in Benigar

Marija-Bernarda iz Il. Bistrice, Bazoviška 8; Cek Lovrenc, kmet iz Huj 17 in Zadnik Vida, gospodinja iz Pregarij 60; Jaksetič Jože, delavec iz Trpčan 21 in Potočnik Ivana, gospodinja iz Trpčan 8; Smrdelj Milan, mizar iz Il. Bistrice, Partizanski hrib 12 in Zora Grilj, uslužbenka iz Jasena 10; Prelog Miro iz Zarečja in Štemberger Ana iz Vrbova 44.

